

PLINII

EPISTOLÆ

DE SUIS

DE SUIS

DE SUIS

DE SUIS

DE SUIS

DE SUIS

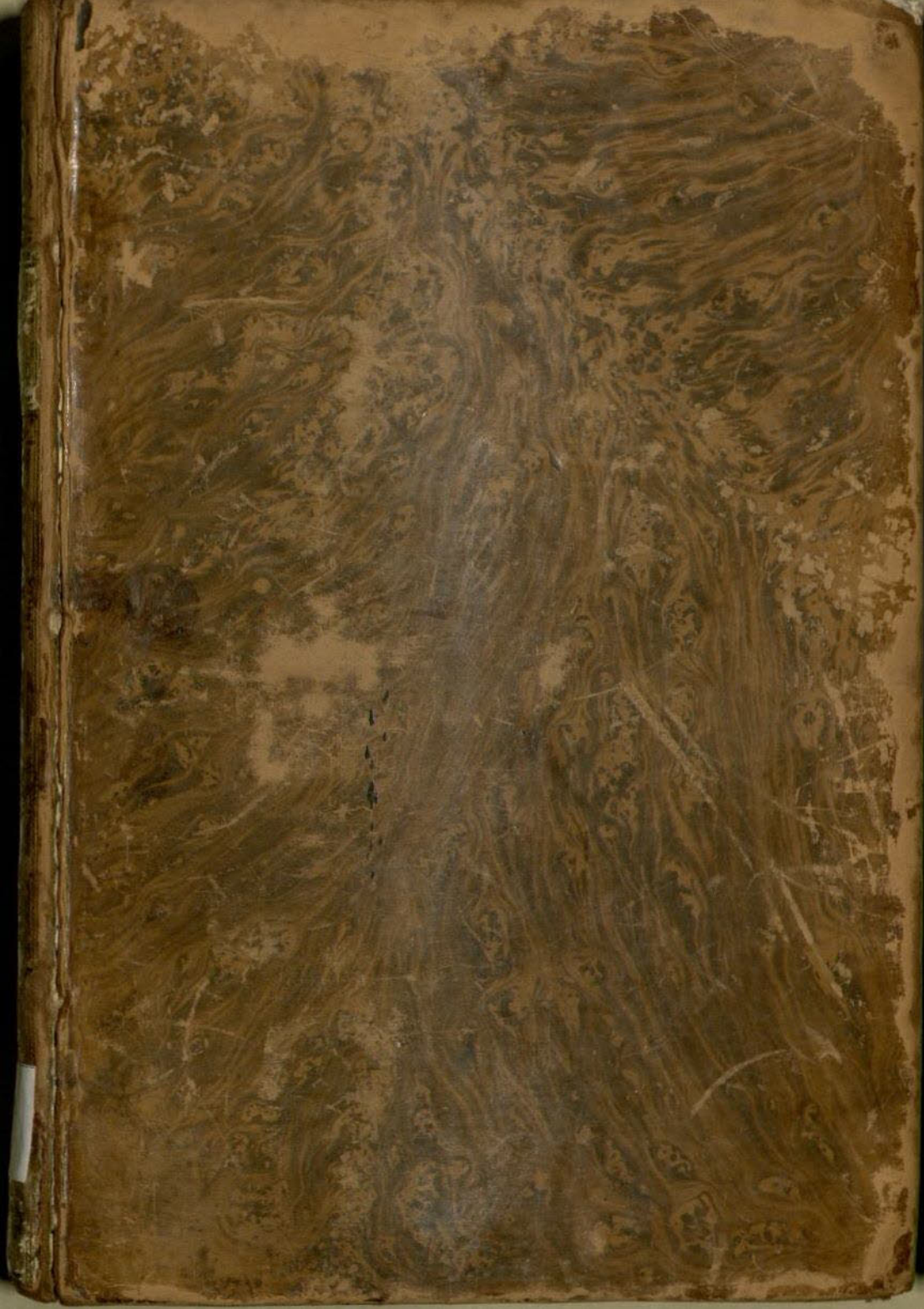
DE SUIS

DE SUIS

DE SUIS

DE SUIS

E22N026
Ej.1

— Hain's Collation —

* 13113. — F.1a (c. sign. aii)

CALL PLINII SECUNDI NOVOCOMENSIS
ORATO || RIS FACUNDISSIMI EPIS-
TOLARVM LIBER PRI || NVS INCIPIT.

|| C. Plinius Secundus Septimio
suo. S. plu. dicit. F. 91b: FINIS.

|| Impressum quidem est hoc opus
Tarvisii per Magistrum || Joannem
Vercellium. Anno salutis. M. CCC.

LXXXIII. 4. r. ch. c. r. 33l. 91 ff.

(faeca non expr.)

Tarvisio

H 13113

ore, M.A.

000
1-29

012002

BIBLIOTECA
DEL
Colegio Mayor de Nuestra Señora
del Rosario

E22N026 Ej.1

672.

coll. 1713

Vienna. 1819

p. 4. n. 10 / 6 fl. 6.

91 ff (3. 1. vacat. f. 105)

Primus loc. Epistolae

Notens

Trevino, John Vercellius

1483.

Naun. 1. 15713

Pr. 6497

C. PLINII SECVNDI NOVOCOMENSIS ORATO
RIS FACVNDISSIMI EPISTOLARVM LIBER PRI-
MVS INCIPIT.

C. Plinius Secundus Septitio suo. S. plu. dicit.

Requenter hortatus es: ut epistolas si q̄s paulo accuratius scripsissem: colligerem: publica remq; collegi non seruatō temporis ordine: neq; enim hystoriā cōponebam: sed ut quæq; in manus uenerat Superest ut nec te consilii: nec me poeniteat obsequii. Ita enim fiet: ut eas quæ adhuc neglectæ iacent: requiram: & si quas addidero: non supprimam. Vale.

C. Plinius Arrinio suo Salutem.

Via tardiorē aduētum tuum prospicio: Librum quem prioribus epistolis promiserā: exhibeo. Hunc rogo ex consuetudine tua & legas & emendes: eo magis quod nihil ante peræque eodem zelo scripsisse uideor. tentauim enim imitari Demosthenem semper tuum caluum nup̄ meum figuris duntaxat orationis. Nam uim tantorum uiro- rum pauci quos æquus amauit Iupiter assequi possunt. Nec materia ipsa huic: (Vereor ne improbe dicam) æmulationi repugnauit: Erat enim prope tota in contentione dicendi: quod me longæ desidiæ indormientem excitauit: Si modo is sum ego: qui excitari possim: non tamen omnino. M. nostri

fugimus. quotiens paulum itinere decedere non in tempestiuis amoenitatibus admonebamur. Acres enim nō tristes esse uolebamus. Nec est quod putes me sub hac exceptione ueniā postulare. Immo quo magis incendiā li- mā tuam: confitebor & ipsum me & cōubernales ab editio- ne nō abhorre: si modo tu fortasse errori nostro albū cal- culum adieceris. Est enim plane aliquid edēdum: atq; utinā

a ii

hoc potissimū quod paratū est. audis delicta uotū. edendū autē ex pluribus causis: maxime q̄ libelli quos emisimus dicunt in manibus esse: quis iā gratiā nouitatis exuerint. nisi tamē auribus nostris bibliopolæ blandiunt. Sit sane: dū per hoc mendaciū nobis studia nostra cōmendent. Vale.

C. Plinius Caninio Ruffo suo Salutem.

Vid agit comū tuæ meaq; delicta: quid luburbanū amoenissimū: uel quid illa porticus uerna semp̄ qd platanus opacissima: qd Euripus uiridis & gēmeus: quid subiectus & seruiens lacus: qd illa mollis & tamē solida gestatio: qd balneū illud quod plurimus sol implet & circumcū: quid triclinia illa uel popularia: uel illa paucogē: qd cubicula diurna nocturna: possident te: & per uices partiūt. An ut solebas intentione rei familiaris obeundæ erebris excursionibus auocaris: si possidēt: felix beatusq; es. si minus. unns ex multis. quin tu ipse humiles & sordidas curas aliis mandas: & ipse te in alto isto p̄gūiq; secessu studiis afferis: hoc sit negotium tuum. hoc otium. hic labor. hæc quies. in his uigilia. in his etiam somnus reponatur: Effinge aliud & excude quod sit perpetuo tuum. Nam reliqua rerum tuarū post te alium atq; alium dominum sortiētur. Hoc nunquā tuum desinet esse si semel esse cōperit. Scio quem animū: quod hortor ingenium. Tu modo enitere: ut tibi ipse sis tāti: quanti uideberis aliis: si tibi fueris. Vale.

C. Plinius Pompeiæ celerrimæ socrui suæ. S.

Vantum copiarum in orticulano. i. narniēsi: in carfulano: in Perusino tuo. in narniensi uero balneum etiā: ex epistolis meis (Nā iam tuis opus nō ē) una illa breuis & uetus sufficit. nō me hercule tā mea sunt: quæ mea sunt q̄ quæ tua: hoc tamen differūt: quod sollicitius & intentius tui me q̄ mei excipiunt. idē fortasse eueniet etiā tibi: si q̄do in nostra diuerteris: quod uelim facias: primum: ut perinde nostris rebus: ac nos tuis perfruaris. Deinde ut mei ex

pergiscantur aliquando: qui me secure ac prope negligenter expectāt. Nam initium dominorum apud seruos ipsa cōsuetudine metus exolescit: nouitatibus excitantur: probarique dominis per alios magis quam per se ipsos laborant. Vale.

C. Plinius Voconio romano Salu.

Idisti ne quenquā. M. Regulo timidiore: humiliore post Domitiani mortē: sub quo nō minora flagitia cōmiserat: quā sub Nerōe: sed tectiora. Coepit uereri: ne sibi iraceret: nec fallebat: irascebar. Rustici aruleni piculū fouerat: exultauerat morte: adeo ut librū recitaret publicaretq; in quo rusticū insectatur: atq; etiā stoicogē simiā appellat. Adicit uitelliana cicatrice stygmosum. Agnoscis eloquentiā Reguli: lacerat Hærenniū senectione tam intemperanter quide: ut dixerit ei metius charus: Quid tibi cum eis mortuis? Nūqd ego: aut Crasso aut Camerino molestus sum: quos ille sub Nerōe accusauerat: Hæc me dolēter Regulus tulisse credebat. Ideoq; etiā cū recitaret libz: nō adhibuerat. Præterea reminiscebat quā capitaliter me ipsū apd centūuiros laceffisset. Aderā aurionilæ timōis uxori rogatu Aruleni rustici. Regulus cōtra: nitebamur nos in parte causæ sentētia uecti modesti optimi uiri. Is tūc i exilio erat relegatus a Domitiano. Ecce ibi Regulus: Quæro iquit scūdā: qd de Modesto sentias: uides quod periculū: si respōdissem bene: quod flagitiū: si male: nō possum dicere aliud tum mihi quam deos adfuisse. Respondebam inquam quid sentiam si de hoc cētūuiri iudicaturi sunt. Rursus ille quæro quid de Modesto sentias. Iterum ego. solebant testes in reos nō i dānatos iterrogari. Tertio ille. nō iam qd de Modesto sed quid de pietate Modesti sentias. Quæris iquā qd sentiā. At ego ne iterrogare qdē fas puto: de quo p̄nūciatū est. conticuit. me laus & gratulatio secuta est. quod nec famam meam aliquo responso utili fortasse: inhonesto tamē læseram. Nec me laqueis tā insidiosæ iterrogationis inuol-

ueram. Nunc ergo cōscientia exterritus apprehendit Cæd-
 lium celerem: mox rogat iustum Fabium: ut me sibi recon-
 cilient: nec contentus: uenit ad Spurinam: Huic suppliciter:
 ut est cum timet abiectissimus: Rogo inquit mane uideas
 Plinium domi: sed plane mane. Nec enim diutius ferre solli-
 citudinem possum & quoquo modo efficias: ne mihi irasca-
 tur. cuius uideram. Nuntius ait uenio ad te Spurina. immo
 ego ad te. Coimus in porticum Liuiæ. cum alter ad alterum
 tenderemus: exponit Reguli mandata: addit preces suas: ut
 decebat optimum uirum pro dissimillimo. parce inquit:
 cui ego: dispicies ipse quid Regulo putes renunciandum. Te
 decipi a me nō oportet. Expecto mauricum. Nōdum enim
 ab exilio uenerat. ideo nihil alterutram in partē respondere
 tibi possum: facturus quicquid ille decreuerit. Illum enim
 esse huius consilii ducem: me comitem decet. Paucos post
 dies ipse me regulus conuenit in prætoris officio. illuc me
 persecutus secretum perit. Ait timere se: ne animo meo pe-
 nitus hæreret: quod in centū uirali iudicio aliquando dixis-
 set. cum respōderet mihi & Satrio Ruffo. Satrius ruffus cui
 non est cum Cicerōne æmulatio & qui contentus est elo-
 quentia seculi nostri: Respondi nunc me itelligere maligne
 dictum quia ipse confiteretur. Cæterum puto honorificum
 existimari. Est enim inquam mihi cum Cicerōne æmulatio:
 nec sum contentus eloquentia sæculi nostri. Nā stultissimū
 credo ad imitandum non optima quæq; proponere. Sed tu
 qui huius iudicii meministi: cur illius oblitus es: in quo me
 interrogasti: quid de metii Modesti pietate sentirem. expal-
 luit notabiliter quamuis palleat semper: & hæsitabūsus in-
 quit: interrogauit: nō ut tibi nocerem: sed ut modesto. Vide
 hominis crudelitatem: qui se nō dissimulet nocere homini
 exuli uoluisse. subiunxit egregiam causam. Scripsit inquit
 epistolam quandam quæ apud Domitianum recitata ē. Re-
 gulus omnium bipedū nequissimus. quod quidē Modestus

scripserat uerissime: Hic ferē nobis sermonis terminus. Ne-
 que enim uolui progredi longius: ut mihi omnia libera ser-
 uarem dum Mauricus uenit. nec me præterit esse Regulū
 Est enim locuples factiosus: curatur a
 multis: timetur a pluribus: quod plerunque amore fortius
 est: potest tamen fieri: ut hæc concussa labātur. Nam gratia
 malorum tam infida est quam ipsi. Verum ut idem sapius
 dicam expecto Mauricū. Vir est grauis: prudens: multis ex-
 perientis eruditus & qui futura possit ex præteritis pui-
 dere. Mihi & tentandi aliquid & quiescendi illo auctore rō
 constabit. Hæc tibi scripsi: quia æquū erat te p amore mu-
 tuo non solum omnia mea facta dictaq; uerum etiam cōli-
 lia cognoscere. Vale.
 C. Plinius Cornelio tacito suo Sal.
 Idebis & licet rideas: ego Plinius ille quē nosti: apros-
 go amittis & quidem pulcherrimos cepi: ipse inquit: ipse: nō
 tamē ut omnino ab inertia mea & quiete discederē:
 ad retia sedebā. Erāt in proximo nō tenabulum: nō lancea.
 sed stilus & pugillares: meditabar aliquid enotabamq;: ut si
 manus uacuas: plenas tamē ceras reportarem. Nō est quod
 contēpnas hoc studendi genus. Mirum ē ut animus ab agi-
 tatione motuq; corporis excitetur. Iam undiq; siluæ & foli-
 tudo ipsumque illud silentium quod uenationi datur: ma-
 gna cogitationis incitamenta sunt. proinde cum uenabere
 licebit auctore meo ut panarium & lagunculam: sic etiā pu-
 gillares feras. Experieris nō magis dianam montibus: quam
 Mineruam inerrare. Vale.

C. Plinius Octauio suo Ruffo Sal.
 Ide in quo me fastigio collocaris cum mihi idē po-
 testatis idēq; regni dederis: quod Homerus Ioui op-
 timo maximo:

Nam ego quoque simili nutu ac renutu
 respōdere uoto tuo possum. Etenim sicut fas est mihi præ-
 a iiii.

ferim te exigente excusare bethycis contra unū hominem
aduocationē ita nec fidei nostræ: nec cōstatiā quē diligis cō
uenit adesse cōtra puiciā quē tot officiis: tot laboribus: tot
periculis etiā meis aliq̄do deuinxerim. Tenebo ergo hoc tē
peramētū: ut ex duobus quoq; altere petis eligā id potius ī
quo nō solū studio tuo ueq; etiā iudicio satisfaciā. Neq; enī
tantope mihi cōsiderandū ē: Quid uir optimus ī p̄sentia ue
lis: quā quid semp̄ sis p̄baturus. Me circa idus octobres spe
ro Romæ futurg. eadēq; hæc præsentiē quoq; tua meaque
fide Gallo confirmaturum: cui tamē nūc iam licet spōdeas
de animo meo.

: cur enim non usque quaque Homericis
uersibus agam tecum: quatenus tu me tuis agere non pate
ris: quorum tanta cupiditate ardeo: ut uidear mihi hac sola
mercede corrūpi posse ut uel cōtra bethycos adsim: pene p̄
teritū quod minime p̄tereūdū fuit: accepisse me caritas op
timas quæ nūc cum fici & boletis certamen habent. Vale.

C. Plinius Pompeio Saturnino suo Salu.

Eroportune mihi redditæ sunt litteræ tuæ quibus
flagitabas: ut tibi aliquid ex scriptis meis mitterem:

Cū ego idipsum destinassem. Addidisti ergo calcaria
spōte currenti: pariterq; & tibi ueniam recusandi laboris: &
mihi exigendi uerecundiam sustulisti. Nam nec me timide
uti decet eo quod oblatum est: nec te grauari quod depopo
scisti. Non est tamen quod ab homine desidioſo aliqd̄ noui
operis expectes. petiturus sum enim: ut rursus uaces sermo
ni: quem apud municipes meos habui bibliothecam dedica
turus. Memini quidem iam te quædam notasse: sed genera
liter: ideo nunc rogo: ut non tantum uniuersitati eius atten
das: uerum etiam particulas qua soles lima p̄sequaris. Erit
enim & post emendationem liberū nobis uel publicare uel
continere. Quin immo fortasse hanc ipsam cuntationem
nostram in alterutram sententiam emēdationis ratio redu

cet: quæ aut indignū editione: dū sapius retractat inueniet:
aut dignum dum idipsum experitur efficiet. Quanquam
huius cuntationis meæ causæ non tam in scriptis quam in
ipso materiæ genere consistunt. Est enim paulo gloriosius:
& clarius: onerabit hæc modestiā nostrā: etiam si stilus ipse
pressus demissusq; fuerit. Propterea quod cogimur cum de
munificentia parentum nostrorum: tum de nostra disputa
re. Anceps hic & lubricus locus ē: etiā cū illi necessitas leno
tinet. Etenī si alienæ quoq; laudes pagæ æquis auribus acci
pi solēt: quā difficile ē optinere ne molesta uideatur oratio
de se aut de suis differētis. Nam cum ipsi honestati tum ali
quanto magis gloriæ eius prædicationiq; inuidemus. atq;
ea demū recte facta minus detorquemus & carpinus quæ ī
obscuritate & silentio reponūtur. qua ex causa sæpe ipse me
cū: nobis ne tātū quicquid est illud cōposuisse. an & aliis de
beamus ut nobis: admonet illud quoq; quod pleraque quæ
sunt agendæ rei necessaria: eadē peracta nec utilitatem pa
rem nec gratiam retinēt. Aut ne lōgius exēpla repetamus.
Quid utilius fuit quam munificētiæ rationem etiam stilo
prosequi: per hoc enim assequabamur: primum ut honestis
cogitationibus immoraremur. deinde ut pulchritudinē il
larum lōgiore tractu peruideremus. Postremo ut subitæ lar
gitionis comitem poenitentiā caueremus: nascebatur ex his
exercitatio quædam cōremnendæ pecuniæ. Nā cum omēs
homines ad custodiam eius natura restrinxerit: nos contra
multū ac diu pensitatus amor liberalitatis cōmunibus aua
ritiæ uinculis eximebat. Tantoque laudabilior munificētia
nostra fore uidebatur. quod ad illam nō impetu quodā sed
consilio trahebamur. Accedebat his causis qd̄ nō ludos aut
Gladiatores: sed annuos sumptus ī alimēta ingenuoq; pol
licebamur. Oculorum porro & aurium uoluptates adeo nō
egent cōmendatione: ut non tam incitari debeant oratione
q̄ reprimi. Vt uero aliquis libēter educatiōis tediū laborēq;

fusciat: non præmiis modo: uerū etiam exquisitis adhortationibus impetrandū est. Nā si medici salubres: sed uoluptatis parum habētes cibos blāditioribus alloquiis plequūf: quanto magis decuit publice cōsulentē utilissimū munus: sed p inde nō populare comitate orationis iducere: psertim cum enitendum haberemus: ut quod parentibus datur: & orbis properetur: honorēq; paucorum cæteri patiēter expectarent & incitarentur. Sed ut tunc communibus magis cōmodis: quam priuatæ iactantiæ studebamus: cū intentionē effectumq; muneris nostri uolebamus intelligi: ita nunc in ratione edendi ueremur: ne forte nō aliorum utilitatibus: sed propriæ laudi seruasse uideamur. Præterea meminimus quanto maiore animo fructus honestatis in cōscientia: quā in fama reponatur. Sequi enim gloria non appeti debet: ne si casu aliquo nō sequat: idcirco quod gloriam nō meruit minus Pulchrū ē. ii uero q benefacta sua uerbis adornāt: nō iō p̄dicare qā fecerit: sed ut p̄dicaret fecisse credunt. Sic qd magnificū referēte alio fuisse: ipso q gesserit recēte uat nescit: Homines enī cū rē destruere non possunt: iactationē eius icesunt. Ita si silēda feceris: factū ipm: h laudāda: quod nō fileas: ipe culparis. Me uero peculiaris quædā ipedit rō: etenī hūc ipsum sermonē nō ad populū: sed apud decuriōes habui: nec in ppatulo: sed i curia: Vereor ergo ne sit satis cōgruens cum in dicendo assentationē uulgi acclamationēq; defugerim: Nūc eadem illa editione sectari: Cumq; plebem ipsā cui cōsulebat limine curiæ parietibusq; discreuerim ne quam in speciem ambiōis incidere: nunc eos etiā ad quos ex munere nostro nihil pertinet p̄ter exemplū: uelut obuia ostentatione cōquirere. habes cūtationis meæ causas: obsequar tamen consilio tuo: cuius mihi auctoritas pro ratione sufficit. Vale.

G. Plinius Minutio fundano suo. Salu.

Iru est quā singulis diebus in urbe ratio aut constet

aut constare uideat: pluribus tuncisq; non constet. Nam si quem interrogas: hodie quid egisti? respōdeat: officio togæ uirilis interfui: sponsalia aut nuptias frequentavi. ille me ad signandū testamentum: ille in aduocationē: ille i cōsiliū uocauit. Ita hæc. quo die feceris necessaria: eadē si quotidie fecisse te reputes inania uidentur: multo magis cū secesseris. Tunc enī subit recordatio: quot dies q̄ frigidis rebus absūpti: quod euenit mihi postq̄ i Laurétino meo aut lego aliqd aut scribo: aut etiā corpori uaco: cuius fulturis animus sustinetur. Nihil audio quod audisse: nihil dico quod dixisse pœniteat. Nemo apud me quēq; sinistris sermōibus carpit. neminē ipse reprehēdo: nisi tamē me cū pagē cōmode scribo. nulla spe nullo timore sollicitor: nullis rumoribus inqetor. Mecū tantū & cū libellis loquor. O regiā sincerāq; uitam. O dulce otii honestūq; atq; pene omni negotio pulchrius: O mare. o litus: ueq; secretumq; q̄ multa iuenitis. q̄ multa dictatis. Proinde tu quoq; strepitū istū inanēq; discursum & multos ineptos labores: ut primū fuerit occasio: relinque: teq; studiis uel otio trade. Satiū est enim: ut Attilius noster eruditissime simul & facetissime dixit: otiosum esse quam nihil agere. Vale.

C. Plinius Atrio Clementi suo Sal.

I quādo urbs nostra liberalibus studiis floruit: nunc maxie floret: multaq; clara exēpla sūt. sufficeret unū Euphrates philosophus. hūc ego i syria cū adolescētulus militare penitus & domi ispexi: amariq; ab eo laboraui: & si nō erat laborādū: Est. n. obuius & expositus plenusq; humanitate quā præcipit: atq; utinā sic ipe spem quā tūc ille de me concepit impleuerim: ut ille multum uirtutibus suis addidit. At ego illas nunc miror quia magis intelligo: quāq; ne nunc quidem satis intelligo. ut enī de pictore. sculptore. fictore: nisi artifex iudicare: ita nisi sit sapiens non potest p̄spicere sapientē. Quantū tamen mihi datur cernere: multa

i Eufate sic eminet & elucet: ut mediocriter quoque doctos
aduertant & afficiant: disputat subtiliter grauitate ornatè &
frequenter: etiam platonice illā sublimitatē & latitudinē
effingit. Sermo est copiosus: & uariis: dulcis i primis: & qui
repugnantes quoque ducat: & impellat. Ad hæc pceritas cor-
poris: decora facies: demissus capillus: ingens & cana barba:
quæ licet fortuita & iania putent: illi tamē plurimū uenera-
tionis acquirunt. Nullus horror in cultu: nulla tristitia: mul-
tum seueritatis reuerentia: ut occursum non reformides.
Vitæ sanctitas summa: par comitas: infecta uitia non hoies:
nec castigat errantes: sed emendat: Sequaris monētē attentus
& pendes: & persuadere tibi etiā cū psuaserit cupias. Iā uero
liberi tres: duo mares: quos diligētissime instituit: Socer Pom-
peius Iulianus: Cū cætera uita tu uel hoc uno magnus & cla-
rus: ipse puinciae princeps iter altissimas cōditiones gene-
rū non honoribus principē: sed sapiētia elegit: quā quod ego plu-
ra d uiro quo mihi frui non licet: An ut magis agar quod non li-
cet: Nā distrigor officio ut maximo sic molestissimo: sed eo
p tribunali: subnoto libellos: cōficio tabulas: scribo pluri-
mas: Sed illitteratissimas litteras: soleo non nunquā (Nā id
ipsum quando contingit) de his occupatiōibus apud Eufra-
tem queri. Ille me consolatur: affirmat & esse hanc philoso-
phia & quidem pulcherrimam partem: Agere negotiū pu-
blicum: cognoscere: iudicare: promere & exercere iusticiam:
quæque ipsi doceant in usu habere: mihi tamen hoc unū non
psuadet: satius esse ista facere: quam cum illo totos dies au-
diēdo discēdoque cōsumere. Quo magis te cui uacat hortor
cum i urbē proxime ueneris: uenias autē ob hoc maturius:
illi te expoliendum limandumque permittas: neque enim
ego: ut multi inuideo aliis bonum quo ipse careo. Sed cōtra
sensum quandam uoluptatemque percipio si ea quæ mihi de-
negantur amicis uideo superesse. Vale.

C. Plinius. S. Fabio iusto suo. S.

Lim nullas mihi epistolas mittis. Nihil est inquis quod
scribam: at hoc ipsum scribe nihil esse quod scribas
uel solum illud uide priores incipere solebat. Si uales
bene est: ego ualeo: hoc mihi sufficit: est enim maximū: lude-
re me putas. Serio peto: fac scia quid agas: quod sine sollicitudine
summa nescire non possum. Vale.

C. Plinius Calestrio Tironi Sa. D.

Aetnam grauissimam fero: si iactura dicenda est tanti
uiri amissio: decessit Corelius rufus & eodem spōte:
quod dolorē meū exulcerat. Est enim luctuosissimū
genus mortis: quod non ex natura nec fatalis uidetur: Nā ut cūque
i illis qui morbo finiuntur magnū ex ipsa necessitate solatiū
est: in his uero quos accersita mors aufert hic insanibilis do-
lor est: quod creduntur posse diu uiuere: Coreliū quod summa ra-
tio quod sapiētibus p necessitate ē ad hoc cōsiliū cōpulit: quāque
plurimas uiuendi causas habentē: optimā cōsciētia: optimā
famā: maximam auctoritatem: præterea filiā: uxore: nepotē:
sorores: iterque tot pignora ueros amicos: Sed tā longa tā iūqua
ualitudine cōflictabatur: ut hæc tanta pretia uiuendi mortis
rationibus uincerentur. Tertio & xxx. anno ut ipsū audiebā
pedū dolore correptus est: patrius hic illi (Nā plerūque mor-
bi quæque p successiones quasdam: ut alia traduntur) hūc ab-
stinētia: sanctitate: quoad uiridis ætas: uicit & fregit: nouissi-
me eū senectute ingrauescentem uiribus animi sustinebat.
Cum quidē incredibiles cruciatus & indignissima tormēta
pateretur. Iā enim dolor non pedibus solis: ut prius insidebat:
sed oīa mēbra puagabat. Veni ad eū Domitiani tēporibus
i suburbāo iacentē: Serui e cubiculo recesserūt. habebāt. n.
hoc moris: quoties intrasset fidelior amicus: quoniam etiā uxor: quæ
quod oīs secreti capacissima: digrediebatur. Circūtulit oculos: &
cur igit me putas hos tantos dolores tā diu sustinere: ut. si isti
latrōi uel uno die suppositi. dedisses huic aīo par corpus: fecisset
quod optabat: affuit tamē deus uoto cuius ille cōpos ut iā se

curus liberq; moriturus multa illa uitæ: sed miora retia-
la abruptit: increuerat ualitudo: quā reperātia mitigare cōsue-
uit: tētauit: pleuerantē cōstātia fugit. Iā dies alter: tertius: q̄r-
tus: abstinebat cibo. misit ad me uxor eius Hispulla cōmu-
nē amicū. C. Geiniū cū tristissimo nūcio destinasse Coreliū
mori: nec aut suis aut filia p̄cibus flecti: solū supeſse me a
quo reuocari posset ad uitā. Cucurri: puenerā i p̄ximū. Cū
mihi ab eadē Hispulla Iulius atticus nūciat: nihil iā ne me
qdē me ipetratur: itā obstinate magis atq; magis iduruisse:
dixerat sane medico admonēti cibū. quæ uox
quātū admiratiōis i aīo meo tantū desiderii reliq̄t. Cogito
quo amico: quo uiro careā. Impleuit quidē annū. vii. & .lx. q̄
etas etiā robustissimis satis lōga ē. Scio euasit p̄petuā uali-
tudinē. Scio decessit supstitibus suis: florētē re. p. q̄ illi om-
nibus suis charior erat: & hoc scio. Ego tamē tanq̄ iuuenis
& fortissimi morte doleo: doleo autē licet me ibecillū putes
meo noīe. amisi. n. amisi meā uitā testē: rectorē magistrū. i
sūma dicā: qd̄ recēti dolore cōtubernali meo Caluissio dixi.
Vereor ne negligētius uiuā. p̄inde adhibe solatia mihi: non
hæc. senex erat. infirmus erat: hæc enī noui: Sed noua aliq̄:
sed magna quæ audierim nunq̄: legerim nunq̄. Nā q̄ audiui
quæ legi: sp̄ote succurūt: Sed tanto dolore superant.

C. Plinius Sotio Senectioni suo S.

Agnū prouētū poetarū annus hic attulit. toto mēse
aprilī nullus fere dies quo nō recitaret aliquis: iuuat
me q̄ uigent studia: p̄ferūt se īgenia hominū: & ostē-
rāt: tātē si ad audiendum pigre coitūt: pleriq; i statioribus se-
dēt: tēp̄sq; audiendis fabulis cōterūt: subide sibi nūciari
iubent: an iam recitator intrauerit: an dixerit p̄fationem:
an ex magna parte euoluerit librum: tūc demū ac tūc quoq;
lente cunctanterque ueniūt: nec tamen p̄manēt: sed ante fi-
nem recedunt. Alii dissimulanter: & furtim. simpliciter alii
& libere. At hercule memoria parentum Claudium Cæ-

sarem ferunt cum i palatio spaciaretur audissetq; clamorē:
causam requisisse: cumq; dictum esset recitare Nonianum:
subito m recitanti inopinatūq; uenisse. Nūc otiosissimus
quisq; multo ante rogatus & identidem admonitus aut nō
uenit: aut si uenit: queritur se diem quia non perdiderit per-
didisse. sed tanto magis laudandi p̄bandiq; sunt quos a scri-
bendi recitandiq; studio hæc auditorum desidia uel supbia
non retardat. Equidem prope nemini defui. Erant sane ple-
rique amici. Neque enim est fere quisquam: quin nos amet:
ut studia non simulet. His ex causis longius quam destina-
ueram tempus in urbe consumpsi: possum iam repetere se-
cessum: & scribere aliqd: quod nō recitem: ne uidear quorū
recitationibus affui nō auditor fuisse: sed creditor: Nam ut
i ceteris rebus ita i audiendi officio perit gratia: si reposcā

C. Plinius Iunio Marico Salutem.

Etis ut fratris tui filiaē prospiciā maritū: quod meri-
to mihi potissimū inungis. Scis enim q̄topere sūmū
illum uiḡ suspexerim dilexerimq;. Quibus ille ad-
lescentiam meam exhortationibus fouerit: quibus etiā lau-
dibus ut laudandus uiderer effecerit. Nihil est qdem quod
a te mihi mādari aut maius aut satius: nihil quod honestius
aut gratius a me suscipi possit: quam ut eligam iuuenem ex
quo nasci nepotes Aruleno rustico deceat: qui quidē diu q̄
rendus fuisset: nisi paratus & quasi prouisus esset. Militius
æmilianus acclinas: qui me ut iuuenis iuuenē: (ē enī minor
pauculis annis) familiarissime diligit: ita reueret ut senem:
nā ita formari a me & iſtitui cupit: ut ego a uobis solebam.
Patria est ei Brixia ex illa nostra Italia quæ multū adhuc ue-
recūdiæ multū frugalitatis atq; etiā rusticitatis antiquæ re-
tinet ac seruat. Pater Minutius Macrinus eq̄stris ordinis p̄-
ceps: q̄a nihil altius uoluit. Allectus enī a Diuo Vespasiano
inter p̄ætorios honestam quietem huic nostræ ambitioni
dicam an dignitati constantissime p̄tulit: habet auia mā-
ternam Serranam procul a me municipio patauino: nostri

loci mores: Serrana tamen patavinus quoque seueritatis exemplum est. Contigit & auriculus ei. P. Acilius. grauitate: prudentia: fide prope singulari. In summa nihil erit in domo tota quod non tibi tanquam in tua placeat. Aciliano uero ipsi plurimum uigoris industria: quique in maxima uerecundia quaesturam: tribunatum: praeturae honestissime percurrit ac iam pro se tibi necessitatem ambiendi remisit. Est etiam illi facies liberalis multo sanguine: multo rubore suffusa. Est in genua totius corporis pulchritudo: & quidem Senatorius decor: quae ego nequaquam arbitror negligenda. debet enim hoc castitati puellarum quasi praemium dari. nescio an adiiciam esse patri eius amplas facultates: nam cum imaginor uos: quibus quaerimus generum: silendum de facultatibus puto: cum publicos mores atque etiam ciuitatis leges intueor: quae uel in primis census hominum spectandos arbitratur. ne id quidem praetereundum uidetur: & sane de posteris & his pluribus cogitanti. Hic quoque in conditionibus diligendi ponendus est calculus. Tu fortasse me putes indulgisse amoris: meo: supraque ista: quam res patitur sustulisse. At ego fide mea spondeo futurum ut omnia longe ampliora quam a me praedicantur inuenias. diligo quidem adolescentem ardentissime sicut meretur: Sed hoc ipsum amantis est: non onera re cum laudibus. Vale.

C. Plinius Septitio Claro suo Sal. D.

Eus tu promittis ad coenam: nec uenis: dicitur ius: **h** ad assem impendium reddes: nec id modicum. paratae erant lactucae singulae: cocleae trinae: oua bina: alica cum mulso & niue. Nam hanc quoque computabis: immo hanc in primis: quae perit in ferculo: oliuae bethicae, cucurbitae, bulbi. alia mille non minus lauta. Audisses Comoedum uel lectorem uel lyristem: uel quae mea liberalitas omnis. At tu apud nescio quem ostrea: uuluas: echinos Gaditanos maluisti. dabis poenas non dico quas: dure fecisti: inuidisti nescio an tibi: certe mihi

Sed tamen & tibi. Quantum nos iussissemus: risissemus: studeissemus. Potes apparatus coenae apud multos: nusquam hilaris: simplicius: incautius: in summa experire. Et nisi postea te aliis potius excusaueris: mihi semper excusa. Vale.

C. Plinius Erutio suo Salu.

Mabam Pompeium Saturninum: hunc dico nostis: laudabamque eius ingenium: etiam antequam scire quid uarium: quam flexibile: quam multiplex esset: nunc uero totum me tener: habet: possidet. audiui causas agentem acriter & ardenter: nec minus polite & ornate siue meditata siue subita proferret: ad sunt aptae crebraeque sententiae: grauis & decora constructio: sonantia uerba & antiqua. Omnia haec mire placet: cum impetu quodam & flumine peruehatur: placent si retractentur. Senties quod ego cum orationes eius in manus sumpleris: quas facile cuilibet ueterum: quorum est aemulus comparabis. Idem tamen in historia magis satisfaciet uel breuitate uel luce uel suauitate uel splendore etiam sublimitate narrandi: nam in cotionibus idem quod in orationibus est: praesentior tamen & circumscripior & adductior: praeterea facit uersus: quales aut Catullus aut Caluus. Quam illis leporis dulcedinis amaritudinis amoris inserit. Saepe sed data opera mollius leuiusque: duriusculos quosdam & hoc quasi Catullus aut Caluus. Legit mihi nup epistolas: quas uxoris esse dicebat: Plautum uel Terentium metro solutum legi credidi. Quae siue uxoris sunt ut affirmat: siue ipsius ut negat: pari gloria dignus est: qui aut illa componat aut uxorem quam uirginem accepit tam doctam politemque reddiderit. Est ergo mecum per diem totum: eundem antequam scribam: eundem cum scripsi: eundem etiam cum remittor: non tanquam eundem lego. Quod te quoque ut facias & hortor & moneo. neque enim debet opibus eius obesse quod uiuit. At si iter eos quos nunquam uidimus floruisse: non solum libros eius: uerum etiam imagines conquireremus. Eiusdem nunc honor praesentis & gloria quasi satietate la-

guescit: & hoc paruum malignūq; est nō admirari hominē admiratiōe dignissimū: quia uidere alloqui audire cōplecti nec laudare tantum: uerum etiam amare contingit. Vale.

C. Plinius Cornelio Cithiano Salutem.

St adhuc hominibus curæ fides & officium: Sunt q; defunctorum quoq; amicos agant. Titinius capito ab Impatore nostro impetrauit ut sibi liceret statuā L. Syllani in foro ponere: pulchrum & magna laude dignū amicitia principis in hoc uti: quantūq; gratia ualeas aliorū honoribus experiri: Est omnino capitori in usu claros cole re: Mixta est qua religione: quo studio: imagines brutorum Cassiorum: Catonum domi ubi potest habeat: Idem clarissimū cuiusq; uitam egregiis carminibus exornat: Scias ipsum pluribus uirtutibus abundare: qui alienas sic amat: redditus est. L. Syllano debitus honor: cuius immortalitati capito prospexit pariter & suæ. Neque enim magis decorum & isigne est statuam in foro populi romani habere: q̄ ponere. Vale.

C. Plinius Suetonio Tranquillo, Sal. D.

Cribis te perterritum somnio uereri: ne quid aduersi in actione patiaris: rogas ut dilationem petam: & pauculos dies certe proximum excusem: difficile est sed experiar:

Refert

tamen euentura soleas an contraria somniare: mihi reputati somnium meum: Istud quod times tu egregiam actionē portendere uidetur: susceperam causam Iulii pastoris: cum mihi quiescenti uisa ē socrus mea aduoluta genibus ne agerem obsecrare. Et eram acturus adolescentulus adhuc. Erā in quadruplici iudicio. Eram cōtra potentissimos ciuitatis atq; etiam Cæsaris amicos. Quæ singula excutere mihi mētem post tam triste somniū poterant. Egit tamen:

illud

Nam mihi patria & si qd charius patriā fides uidebatur: prospere cessit: atq; ideo illa actio mihi aures hominū: illa ianuam famæ patefecit: p̄de

dispice an tu quoque sub hoc exemplo somniū istud i bonū uertas: Aut si tutius putas illud cautissimi cuiusque præceptum quod dubites ne feceris: id ipsum rescribe. Ego aliquā stropham inueniam: agamque causam tuam ut ipsam agere tu cum uoles possis. Est enī sane alia ratio tua: alia mea fuit: nam iudicium cētumuirale differri nullo modo: istud ægre quidem: sed tamen potest. Vale.

C. Plinius Romano Firmo Sal.

Vniceps tu meus & condiscipulus: & ab ineunte ætate contubernalis: pater tuus: & matri & auunculo meo: mihi etiam quantum ætatis diuersitas passa est familiaris. magnæ & graues causæ: cur suscipere augere dignitatem tuam debeam? Esse autem tibi centum milium censum satis indicat: quod apud nos decurio es. Igitur ut te non decurione solum: uerum etiam equite Romano perfruamur: offero tibi ad implendas equestres facultates. ccc. milia nummum. Te memorem huius muneris amicitiaē nostræ diuturnitas spondet. Ego ne illud quidem admoneo: quod admonere deberem: nisi scirem sponte facturum: ut dignitate a me data quam modestissime utare. nam sollicitus custodiendus ē honorū quo etiam beneficium amici tuū dum est. Vale.

C. Plinius Cornelio Tacito suo Sal.

Requēs mihi disputatio est cum quodam docto homine & perito: cui æque nihil in causis agēdis ut breuitas placet. Quā ego custodiendā esse cōfiteor: si cā permittat: alioquin præuaricatio est: transire dicenda: præuaricatio etiam cursim & breuiter attingere quæ sint icalcāda: infigenda: repetenda. Nam plerisque longiore tractu uis q̄dam & pondus accedit: utque corpori ferrum sic oratio animo non ictu magis quam mora imprimitur: Hic ille mecū auctoritatibus agit. Ac mihi ex græcis oratiōes lyfiæ ostentat. Ex nostris gracchorū Catōisq; quoq; sane plurimæ sunt

circumcisæ & breues. Ego Lysia demosthenem: æschinem: periculum multosque præterea Gracchis: & Catoni Pollionem: Cæsarem: Cælium: in primis. M. Tullium oppono: cuius oratio optima fertur esse quæ maxima. Et hercule ut aliæ bonæ res. Ita bonus liber quisque melior est quo maior. Vides ut statuas: signa: picturas: hominum denique: multorumque animalium formas: arborum etiam: si modo sint decoræ: nihil magis quam amplitudo commendet. Idem orationibus euenit: quin & uoluminibus ipsis auctoritatem quædam & pulchritudinem adiicit magnitudo. Hæc ille multaque alia: quæ a me in eandem sententiam solent dici: ut est in disputando inconprehensibilis & lubricus: ita eludit: ut cõterat hos ipsos quorum orationibus nititur pauciora dixisse: quæ ediderint: Ego contra puto. Testes sunt multæ multorum orationes & Ciceronis pro murena: & pro uareno: in quibus breuis & quasi nuda subscriptio quorundam criminum solis titulis indicatur: ex his apparet illum permulta dixisse: cum ederet omisisse. Idem pro cluentio ait se totam causam ueteri instituto solū perorasse. Et pro Cornelio quadriduo egisse: ne dubitare possimus: quæ per plures dies ut necesse erat latius dixerit: postea recisa ac repurgata in unum librum grandem quidem unū tamen coarctasse. At aliud est actio: bona: aliud oratio. Sciō nonnullis ita uideri. Sed ego forsitan fallor: persuasum habeo posse fieri: ut sit actio bona: quæ non sit bona oratio: non posse autem non bonam actionem esse quæ non sit bona oratio: est enim oratio actionis exemplar & quasi archetypon. Ideo in optima quaque mille figuras extemporales inuenimus: in his etiam quas tantum editas scimus: ut in uertem: artificem quem. Nam recte admones: polycletum esse dicebant. Sequitur ergo ut actio sit absolutissima: quæ maxime orationis similitudinem expresserit si modo iustū & debitum tempus acceperit: quod si negetur: nulla orationis: maxima iudicis culpa est. Ad sunt huic opinioni meæ le-

ges: quæ longissima tempora largiuntur: nec breuitatem dicentibus: sed copiam: hoc est diligentiam suadet: quam præstare nisi in angustissimis causis non potest breuitas. Adiciā quod me docuit usus magister egregius: frequenter egisse: frequenter iudicaui: frequenter in consilio fui: aliud alios mouet. at plerumque paruæ res maximas trahunt: Varia sunt hominum iudicia: uariæ uoluntates. Inde qui eandem causam simul audierunt: sæpe diuersum: interdum idem. Sed ex diuersis animi motibus sentiunt. præterea suæ quisque inuentioni fauet: & quasi fortissimum complectitur: cum ab alio dictum est: quod ipse præuidit. omnibus ergo dandū est aliquid quod teneant: quod agnoscant. Dixit aliquādo mihi Regulus cum simul adessemus: Tu omnia quæ sunt in causa putes exequenda. Ego iugulum statim uideo. hunc premo: premit sane quod elegit: sed in eligendo frequenter errat. respōdi posse fieri: ut genu esset aut tibia aut ralis ubi iugulū putaret: at ego inquam qui iugulum prospicere non possum: omnia pertento: omnia experior:

Denique utque in cultura agri non uineas tantum: uerum etiam arbuta: nec arbuta tantum: uerum etiam cæpos curo & exerceo: utque in ipsis campis: non far aut siliginem solam: sed ordeum fabam cæteraque legumina sero: sic in actione plura quasi semina latius spargo: ut quæ prouenerint colligam. Neque enim minus in perspicua & incerta fallacia sunt iudicium ingenia: quam tempestatum terrarumque: nec me præterit summū oratorem Periclem sic a comico Eupoli de laudari.

Verum huic ipsi pericli nec illa
breuitate uel uelocitate uel utraque (dis-
ferunt enim) sine facultate summa contigisset: nā delectare:
persuadere copiam dicendi spaciumque desiderat. Reliquere
b iii

nero Aculeum in audientium animis is demum potest: qui
nō pūgit: sed īfigit. Adde quā de eodē Pericle comicus alter

Nō enim amputata oratio & abscissa: sed lata magnifica &
excelsa tonat fulgurat omnia deniq; pturbat ac miscet: opti-
mus tamē modus est: quis negat? Sed non minus nō seruat
modum qui infra rem: quam qui supra: Qui astrictus: quā
qui effusius dicit. Itaq; audis frequenter: ut illud immodice:
& redundanter. Ita hoc ieiune & infirme: alius excessisse ma-
teriam: Alius dicitur non implexisse: æque uterque: Sed ille ī-
becillitate. hic uiribus peccat: Quod certe & si non limatio-
ris: maioris tamen ingenii uitium est: nec uero cum hæc di-
co illum homericum probo: sed hunc

non quia

non & ille mihi ualidissime placeat:

Si tamen detur ele-
ctio illam plenam orationem similem niuib; hibernis id ē
crebram assiduam & largam: Postremo diuinā & cælestem
uolo. At est gratior multis actio breuis. Est quidem: sed ier-
tibus: quorum delitias desidiāq; quasi iudicium respicere
ridiculum est. Nam si hos in consilio habeas nō solū satius
est breuiter dicere: sed omnino nō dicere. Hæc est adhuc sē-
tentia mea quam mutabo si dissenseris tu. Sed plane cur dis-
sentias explices rogo. Quamuis enim credere tuæ auctorita-
ti debeā: Rectius tamen arbitror in tanta re ratione quā au-
ctoritate superari. Proinde si non errare uideor id ipm quā
uoles breui epistola scribe. Confirmaueris enim iudicium
meum: si errauero longissimam para: non corrumpe te: qui ti-
bi si mihi accederes: breuis epistolæ necessitatem: si dissentī-
res: longissimæ imposui. Vale.

C. Plinius Plinio Paterno suo Salutem.

T animi tui iudicio: sic oculorum plurimū tribuo:
non quia multum ne tibi placeas: sed quia tātū quā-
tum ego sapis. quamquā hoc quoq; multū ē. omīssis
iocis: credo decentes esse seruos: qui sunt empti mihi ex cō-
silio tuo: superest ut frugi sint. Quod de uenalibus melius
auribus quam oculis iudicatur. Vale.

C. Plinius Catilio Seuero suo salutem.

Iu iam in urbe hæreo: & quidem attonitus: pturbat
me longa & pertinax ualitudo Titi Aristonis: quem
singulariter & miror & diligo: nihil ē enī illo graui-
us: sanctius: doctius: ut mihi nō unus homo: sed litteræ ipæ:
oēsq; bonæ artes in uno homine summū periculum adire
uideāf. Quā peritus ille & priuati iuris & publici: q̄tū rex:
quantum exemplorum: quantū antiquitatis tener: nihil est
qđ doceri uelis: qđ ille docere nō possit. Mihi certe quotiēs
aliquid abditum quæro: ille thesaurus est. Nam quanta ser-
monibus eius fides: quanta auctoritas: quam prefa & deco-
ra cunctatio: quid est quod non statim ieiāt: & tamen ple-
rumq; hæsitāt: dubitat diuersitate rationum: quas acri ma-
gnoq; iudicio ab origine causisque primis repetit: discernit:
expendit. Ad hæc quam parcus in uictu: quam modicus in
cultu. Soleo ipsum cubiculū illius ipsumque lectum ut ima-
ginem quandam priscae frugalitatis aspicere. ornat hæc ma-
gnitudo animi: quæ nihil ad ostentationem: omnia ad cōsci-
entiam refert: recteque facti non ex populi sermone merce-
dē: sed ex facto petit. In summa nō facile q̄s quēquā ex istis
qui sapientiæ studium habitu corporis præferūt: Huic uiro
comparabit. Non quidem gymnasia sectatur: aut porticus:
nec disputationibus lōgis aliorum otium suumq; delectat.
Sed in toga negotiisq; uersatur: multos aduocatione: plures
consilio adiuuat. Nemini tamen istorum castitate: pietate:
iusticia: fortitudine: & primo loco cesserit: Mirareris si inter
b. iiii.

esses: qua patientia hanc ipsam ualitudinem toleret: ut dolori resistat: ut sitim differat: ut incredibilem febrium ardorem immotus opertusque transmittat. Nuper me paucosq; mecum: quos maxime diligit aduocauit: rogauitque ut medicos consuleremus: de summa ualitudinis: ut si esset insuperabilis sponte exiret e uita. Si tamen difficilis & longa: resisteret: maneretque: Dandum enim precibus uxoris: dandum filiae lachrymis: dandum etiam nobis amicis: ne spes nostras si modo non essent inanes uoluntaria morte defereret. Id ergo arduum in primis: & praecipua laude dignum puto. Nam impetu quodam & instinctu procurrare ad mortem commune cum multis. deliberare uero & causas eius expendere: utque suaserit ratio uitae mortisque consilium suscipere uel ponere: ingentis est animi: & medici quidem secunda nobis pollicentur: Superest ut promissis deus annuat. Tandemque me hac solitudine exoluat. Qua liberatus Lauretinum meum hoc est libellos & pugillares studiosumque otium repetam. Nunc enim nihil legere nihil scribere aut assidenti uacat: aut anxio libet. Habes quid timeam: quid optem: quid etiam in posterum destinem. Tu quid egeris: quid agas: quid uelis agere inuicem nobis. sed latioribus epistolis scribe. erit confusione meae non mediocri solatium: si tu nihil quereris. Vale.

C. Plinius Pompeio Falconi Salu,

Consulis an existimem te in tribunatu causas agere decere: plurimum refert: quid esse tribunatum putes inanem umbram & sine honore nomen: an potestate sacrosanta: & quam in ordinem cogi: ut a nullo ita nec a se quidem deceat. Ipse cum tribunus essem: errauerim fortasse: quod me aliquid putauit: sed tamquam essem: abstinui causis agendis. primum quod deforme arbitrabar cui assurgere: cui loco cedere omnes oporteret: hunc omnibus sedentibus stare: & qui iubere posset tacere quencumque: huic silentium clepsydra

indici: & quem interfari nefas esset: hunc etiam conuitia audire. Et si multa pateretur inertem: si ulcisceretur: insolentem uideri. Erat hic quoque aestus: si ante oculos forte me appellasset: uel ille cui adessem: uel ille contra quem intercederem & auxilium ferrem aut quiescerem sileremque: & quod si eiurato magistratu priuatum ipse me facerem. His rationibus motus malui me tribunum omnibus exhibere: quam paucis aduocatum. Sed tamen dicam: plurimum interest: quid esse tribunatum putes. personam tibi imponas: quae sapienti uiro ita aptanda est ut praefatur. Vale.

C. Plinius Beblio Hispano suo Salu,

Ranquillus contubernalis meus uult emere agellum quem uenditare amicus tuus dicit. Rogo cures quantum aequum est emat. Ita enim delectabit emisse: nam mala emptio semper ingrata est: eo maxime quod exprobrare stultitiam domino uidetur. In hoc autem agello si modo ariserit pretium tranquilli mei stomachum multa sollicitudo uicinitas urbis: opportunitas uiae: mediocritas uillae: modus ruris qui aduocet magis quam distringat. Scholasticis porro: ut hic est sufficit abunde tantum soli: ut releuare caput: refrigerare oculos: reptare per limitem: unam semitam terere: omnesque uiticulas suas nosse: & numerare arbusculas possint. Haec tibi exposui: quo magis scires quantum ille esset mihi: ego tibi debiturus. Si praediolum istud quod commendatur his dotibus tam salubriter emerit: ut poenitentiae locum non relinquat. Vale.

C. Plinii S. Nouocomensis Liber primus explicit.

Incipit Secundus liber feliciter. C. Plinius Romano suo salutem plurimam dicit.

Ost aliquot annos insigne atq; etiā memorabile populi Romani oculis spectaculū exhibuit publicū funus Verginii ruffi maximi & clarissimi ciuis & pinde felicitis. Triginta annis gloriæ suæ supuixit. Legit scripta de se carmina: Legit historias: & posteritati suæ terfuit, pfunctus ē tertio cōsulatu: ut summū fastigiū priuati hominis impletet. cū principis noluiſſet. Cæsares qbus suspectus atque etiā inuisus uirtutibus fuerat euasit: reliquit incolumem optimū atq; amicissimū tanquam ad hunc ipsum honorē publici funeris referuatus: annū tertium & octogesiū excessit i altissima tranquillitate: pari ueneratione: usus est firma ualitudine nisi quod solebāt ei manus tremere: citra dolorem tamen: aditus tantum mortis durior longiorq; Sed hic ipse laudabilis. Nam cum uocem prępararet acturus i cōsulatu principi gratias: Liber quem forte acceperat grandiore & feni & stanti ipso pondere elapsus est. Hunc dum cōsequitur colligitq; per leue & lubricum pauimentum fallente uestigio cecidit: coxamque fregit: quæ parum apte collocata reluctante ætate male coit. Huius uiri exequiæ magnū ornamentum principi: magnum sæculo: magnum etiam foro & rostris attulerunt. Laudatus est a consule Cornelio tacito. Nā hic supremus cumulus fœlicitatis eius accessit laudator eloquentissimus: & ille quidē plenus annis abiit: plenus honoribus illis etiam quos recusauit: nobis tamen quærendus ac desiderandus est ut exemplar æui prioris. Mihi uero præcipue: qui illum non solum publice quantum admirabar: tantum diligebam. primū quod eadē utriq; regio municipia finitima utriq; agri etiā possessiōesq; cōiunctæ: præterea q; ille tutor mihi relictus affectū parentis exhibuit. Sic candidatū

me suffragio ornauit: sic ad omnes honores meos ex secessibus accurrit: cū iam pridē eiusmodi officiis renunciaſſet: sic illo die quo sacerdotes solēt nominare quos dignissimos sacerdotio iudicāt: me semp nominabat. Quin etiā in hac nouissima ualitudine ueritus ne forte iter quicq; uiros ipse crearetur: qui minuendis publicis sumptibus iudicio senatus cōstituebantur: Cum illi tot amici lenes cōsularesq; supeſſent me huius ætatis per quem excusaretur elegit: his quidē uerbis etiam si filium haberem tibi mandarem. Quibus ex causis necesse est tanquam immaturam mortem eius i sinu tuo deſeam: si tamen fas est aut flere aut omnino mortē uocare: qua tanti uiri mortalitas magis finita quam uita est. Uiuu enim uiuetq; semper: atq; etiam latius i memoria hominum & sermōe uersabitur: Postquam ab oculis recessit: Volui tibi multa alia scribere: sed totus animus in hac una cōtemplatione defixus est. Verginium cogito: Verginium uideo: Verginium iam uariis imaginibus recentibus tamē audio: alloquor: teneo. cui fortasse aliquos ciues uirtutibus pares & habemus & habebimus: gloria neminē. Vale.

C. Plinius Paulino suo salutem.

Rascor: nec liquet mihi an debeam: sed irascor: scis quā sit amor iniquus interdū: impotens sæpe:

semp. hæc tamē causa magna ē nescio an iusta: sed ego tanq̃ nō minus iusta quā magna sit: grauiter irascor. qd̃ a te rā diu litteræ nullæ: exorare me potes uno mō: si nūc saltē plurimas & lōgissimas miseris. hæc mihi sola excusatio uera: cæteræ falsæ uidebūt: nō sum auditurus: non enī Romæ uel occupatio erā illud enī nec dii fināt ut iſſimior: ipse ad uillam partim studiis partim desidia fruor quorum utrunq; ex otio nascitur.

C. Plinius Nepoti suo salutem.

Agna iſæū fama præcesserat: maior inuētus est: summa ē facultas: copia: ubertas: dicit semp ex tempore:

Sed tanquam diu scripserit: sermo græcus immo atticus: p-
fationes tersæ: graciles: dulces: graues iterdum & erectæ: po-
scit controuersias plures: electionem auditoribus p-
mittit: Sepe etiam paratus surgit. Iam ergo incipit. Statim omnia
ac pene pariter ad manum: sensus reconditi. Occursant uer-
ba: sed q̄lia: quæ sita & exculta: multa lectio in subitis: mul-
ta scriptio elucet: procemiatur apte: narrat aperte: pugnat
acriter: colligit fortiter: ornat excelsè. Postremo docet. dele-
ctat. afficit. Quod maxime dubites crebra
crebri syllogismi circumscripti & effecti: quod stilo quoque
assequi magnum est. Incredibilis memoria: repetit altius q̄
dixit ex tempore. ne uerbo quidem labitur: ad tantam

studio & exercitatione puenit. Nā diebus &
noctibus nihil aliud agit: nihil audit: nihil loquitur: annum
sexagesimum excessit & adhuc scholasticus tātum est: quo
genere hominum nihil aut simplicius aut sincerius aut me-
lius. nos uero q̄ i foro uerisq; litibus terimur multū malitiæ
(quamuis nolumus) addiscimus schola & auditoriū ut ficta
causa res inermis innoxia est: nec minus felix senibus præ-
sertim: Nam quid in senectute foelicius q̄ quod dulcissimū
est in iuuentute: quare ego isæum non disertissimum tātum
uerum etiam beatissimum iudico: quem tu nisi cognoscere
concupiscis saxeus ferreusq; es. proinde si non ob alia nosq;
iplos: at certe ut hūc audias ueni. Nunq̄ ne legisti Gaditanū
quendam Titi Liuii nomine gloriaq; commotū ad uisendū
eū ab ultimo terrarū orbe uenisse: statiq; ut uiderat abisse?

Illitteratū iners ac pene etiā turpe ē nō puta-
re tātī cognitionē: qua nulla ē iucūdiōr nulla pulchrior: nul-
la deniq; humanior: dices: habeo hic quos legā nō minus di-
sertos etiā: sed legēdi semp occasio ē: audiēdi nō semp: præ-
terea multo magis ut uulgo dicēti uiua uox afficit: Nā licet
acriora sint quæ legas: altius tamē in aīo sedēt: q̄ p-
nūciatio uultus: habitus: gestus etiā dicētis affigit: nisi uero fallū puta-

mus illud æschynis qui cum legisset rhodiis orationem De
mosthenis: admirantibus cunctis adieciisse fertur: &

erat æschynes si Demostheni
credimus fatebatur tamen longe melius
eadem illa pronunciasse ipsum qui pepererat: quæ oīa huc
tendunt ut audias isæum uel ideo tantū ut audieris. Vale.

C. Plinius Caluinia suæ salutem.

I pluribus pater tuus uel uni cui libet aliq̄ etiā mihi
debuisset fuisset fortasse dubitandū an adires hære-
ditatē etiā uiro grauē. Cum uero ego adductus af-
finitatis officio dimissis omnibus qui nō dico molestiores:
sed diligentiores erant creditor solus extiterim: cumq; ui-
uente eo nubenti tibi in dotem centum millia contulerim.
præter eam summā quā pater tuus quasi de meo dixit: erat
enī soluenda de meo: Magnū habes facilitatis meæ pignus:
cuius fidutiā debes famam defuncti pudoremque suscipe:
ad quod ne te magis uerbis quā rebus hortor: Quicqd pa-
ter tuus mihi debuit acceptum tibi fieri iubeo. Nec ē quod
uerearis ne sit mihi ista onerosa donatio: Sunt q̄dem nobis
omnino modicæ facultates: dignitas sumptuosa: reditus p-
pter conditionem agellorum nescio minor an incertior. Sed
quod cessat ex reditu: frugalitate suppletur: ex qua uelut ex
fonte liberalitas nostra decurrit. Quæ tamen ita tēperanda
est: ne nimia profusione inarescat. Sed temperanda in aliis: i
te uero facile ratio constabit: etiam si modum excesserit.

C. Plinius Luperco suo salutem.

Actionem frequenter & a te efflagitatam & a me sem-
per promissam exhibui tibi: nōdum tamen totam:
adhuc enī pars eius ppolitur. Interim quæ absolutio
ra mihi uidebāt nō fuit alienū iudicio tuo traditū iri. Rogo
intentionem scribentis accommodes: nihil enim adhuc iter
manus habui: cui maiorem sollicitudinem præstare deberē.
Nam in cæteris actionibus existimatiōi hominum diſſen-

tia tantum & fides nostra: in hac etiam pietas subiicietur.
Inde & liber creuit dum ornare patriam & amplificare gau-
demus: pariterque & defensionem eius deseruimus & gloriae:
Tu tamen haec ipsa quantum ratio exegerit resecas. Quoties
enim ad fastidium legentium delitiasque respicio: intelligo
nobis commendationem libri ex ipsa mediocritate peten-
dam. Idem tamen qui a te hac austeritatem exigo cogor id
quod diuersum est postulare ut in plerisque frontem remit-
tas. Sunt enim quaedam adolescentium auribus danda: prae-
sertim si materia non refragetur. Nam descriptiones loco-
rum quae in hoc libro frequentiores erunt non historice
tantum sed prope poeticae prosequi fas est. Quod tamen si
quis extiterit qui putet nos latius fecisse quam orationis fa-
cultas exigat: huius ut ita dixerim tristitiam reliquae partes
actionis exorare debebunt: adnixa certe sumus: ut qualibet
diuersa genera lectorum per plures dicendi species tenere-
mus: Ac sicut ueremur: ne quibusdam pars aliqua secundum
suam cuiusque naturam non probetur: ita uidemur posse con-
fidere: ut uniuersitatem omnibus uarietas ipsa commendet.
Nam & in ratione ipsa conuiuiorum quamuis a plerisque
cibis singuli temperemus: totam tamen coenam laudare so-
lemus omnes: nec ea quae stomachus noster recusat adimunt
gratiam illis a quibus capitur. Atque haec ego sic accipi uo-
lo: non tanquam assecutum esse me credam sed tanquam as-
sequi laborauerim: Fortasse non frustra: si modo tu curam
tuam admoueris: interim mox iis quae sequentur dices te
non posse satis diligenter id facere: nisi prius totam actionem
cognoueris: Fateor: in praesentia tamen & ista tibi familia-
riora fient: & quaedam ex his talia erunt: ut per partes emen-
dari possint. Et si enim auulsam statuam caput aut membrum
aliquod inspiceres: non tu quidem ex illo posses congruen-
tiam aequalitatemque deprehendere: posses tamen iudica-
re an id ipsum satis elegans esset, nec alia ex causa principio

libri circumferuntur, quam quia existimatur pars aliqua etiam
sine ceteris esse perfecta. longius me prouexit dulcedo quae-
dam tecum loquendi. Sed iam finem faciam: ne modum que-
tiam orationi adhibendum puto: in epistola excedam. Vale.

C. Plinius Auito suo salutem.

Onustum est altius repetere: nec refert: quemadmodum
acciderit: ut homo minime familiaris coenare apud
quendam ut sibi uidetur lautum & diligentem: Ut
mihi sordidum simul & sumptuosum: Nam sibi & paucis opi-
ma quaedam: Ceteris uilia & minuta ponebat. uinum etiam
paruulis lagunculis in tria genera descripserat: non ut pote-
stas eligendi. Sed ne ius esset recusandi. Et aliud sibi & nobis:
aliud minoribus amicis: Nam gradatim amicos habet: aliud
suis nostrisque libertis: animaduertit qui mihi proximus re-
cumbebat. Et an probarem interrogauit: Negauit tu ergo in-
quit quam consuetudinem sequeris: Eadem omnibus pono.
Ad coenam enim non ad notam inuito, cunctisque rebus
exaequo: quos mensa & toro aequaui. Etiam ne liberos: etiam
conuictores enim tunc: non liberos puto. Et ille: magni ti-
bi constat. Minime: qui fieri potest, quia scilicet liberti mei
non idem quod ego bibunt: sed idem ego quod liberti. Et
hercule si gulae temperes: non est onerosum: quo utaris ipse
communicare cum pluribus. Illa ergo reprimenda: illa qua-
si in ordinem redigenda est si sumptibus parcas. quibus ali-
quando rectius tua continentia quam aliena contumelia con-
sulas: Quorsus haec: ne tibi optimae indolis iuueni quorum-
dam immensa luxuria spem frugalitatis imponat: conue-
nit autem amor in te meo quotiens tale aliquid inciderit
sub exemplo praemonere quid debeas fugere. Igitur mem-
to nihil magis esse uitandum: quam istam luxuriam & sordium
nouam societatem: quae cum sint turpissima discreta ac sepa-
rata turpius iunguntur. Vale.

C. Plinius Macrino suo salutem.